

Чăваш тумĕ - халăх пуянлăхĕ

Чăваш наци тумне сыхласа хăварса ăна ситес ăрусене парса хăварассине, сак ылтăнран та хаклă тупрана хисеплеттерме вĕрентессине Чăваш наци конгресĕн Халăх ăстисен ассоциацийĕ тата культура комитетĕ тĕп тĕллевсенчен пĕри тесе шухăшлаççĕ.

Пысăк чыса тивĕç

Халăх сипуçĕ - чăвашлăхăн чĕрĕ палли, наци илемĕ. Çак илеме сыхласа хăварма, халăх патне илсе ситерме пултаракансене - «Чăваш тумĕ - халăх пуянлăхĕ» фестиваль-конкурс сĕнтерÿсене - Наци библиотекин «Мерчен» юрăкĕвĕ тĕпеленче чысларĕç.

Уява Чăваш наци конгресĕн пĕрремĕш вице-президентĕ Валерий Клементьевпа Халăх ăстисен ассоциацийĕн ертÿси Зинаида Воронова уçрĕç. Вĕсем лауреатсене халăхăн чи паха туприне - тумне - сыхласа хăварма, ун сиччен каласа пама пултарнăшăн тав турĕç.

«Халăх тумĕ - наци культури асамĕ. Манăн шухăшампа, сакан пек мероприятисене ирттерни питĕ вырăнлă тата пархатарлă. Шăп халхи саманара кирлĕскер вăл. Ку пулăмсем килпетсĕрлĕхе намăссăрлăха пуç пулма памаççĕ. Ку ёç-хёле эфир малалла та тăсăпăр», - шантарчĕ вице-президент.

«Фестиваль чăваш халăх тумĕн ытарайми тĕслĕхĕсемпе - XVIII ĕмĕртен пуçласа паянхи кун таран - паллаштаракан пулăм пулса тăчĕ. Сипуçпа капăрлăх тĕслĕхĕсем, халăх тумĕ ĕмĕртен ĕмĕре мĕнле аталанса пынине тĕшмĕртме май парать. Хамăрăн историе тĕрĕ, тум урлă вĕренмелле», - палăртрĕ Зинаида Ивановна.

«Халăх тумĕн малашлăхĕ пур. Çакан йышши уявсем ирттерни, самрақ ăрăва явăçтарни - питĕ кирлĕ те пархатарлă ёç», - сирĕплетрĕç лауреатсем.

Саванăслă уяв тĕлне Наци вулавăшĕн ёçченĕсем «Чăваш эрешĕсем» кĕнеке куравĕ йĕркеленĕ. Курава кĕртнĕ документсем чăваш халăх тумĕн историйĕпе паллаштарасçĕ. Сумлă кĕнекесенчен пĕри, паллах, «Чăваш тумĕ аваллăхран паянлăха». Унан авторĕсем - Василий Николаев, Геннадий Иванов-Орков, Виталий Иванов.

Кĕнеке-альбоман тĕп тĕллевĕ - чăваш тумĕ курăмлă илем пĕрлĕхĕ тата ятлă-сумлă истори палăкĕ пулнине кăтарта парасси. Проект авторĕсем альбома ăслăлăх, илемлĕх, ансатлăх енчен килĕшÿллĕ тума тăрăшни курăнать.

Экспозицире саван пекех халăх ăстисен кĕнекисем - Валентина Минеевăн «Чăвашсен эрешлĕ пир-авăрĕ», Евгения Жачевăн «Чăваш тĕрри», чăвашсен паллă унерсĕн Моисей Спиридоновăн «Чăваш эрешĕ» тата Геннадий Иванов-Орков тĕпчевсĕн «Узоры, цвет, символика», «Татьяна Шарковăн тĕррисемпе пуканисем» тата «Чăваш сĕрĕн эрешĕсем» кĕнеке-альбом. Кĕнекесенче тăван халăх тумĕн аваллăхĕ те, халхи шăпи те лайăх курăнать.

Чăваш кĕнекин центрĕн ёсченĕ Ольга Тимофеева «Чăваш тĕррин унерĕ» электронлă кăларампа паллаштарчĕ. Культура комитетĕн пайташĕсем - Чăваш Республикин тава тивĕçлĕ артистки Мария Горшкова тата Чăваш Республикин культурăн тава тивĕçлĕ ёсченĕ Людмила Кинер куракансене чăваш юрисемпе савантарчĕç.

Чăваш тумĕн ытарайми тĕслĕхĕсем паллаштаракан мероприятисем питĕ кирлĕ, вĕсем тăван халăх историйĕ тата культури пири тĕплĕнрех пĕлме пулăшаççĕ. Уявсене йĕркелекенсем, хутшăнакансем чунран тухакан ăшă сăмаха тивĕçлĕ. Эфир, Чăваш наци конгресĕн хастарĕсем, регионсем хушшинчи «Чăваш тумĕ - халăх пуянлăхĕ» конкурсăн лауреатсене чун-чĕререн саламлатпăр, чăвашлăх ёсчене малашне те пархатарлă утаймсем тума иксĕлми вай-хал сунатпăр.

Зоя ЯКОВЛЕВА,
Вера АРХИПОВА.



Мĕнешкел илем, мĕнешкел тупра!

Кăçалхи кăрлач-пуш уйăхĕсенче иртнĕ регионсем хушшинчи «Чăваш тумĕ - халăх пуянлăхĕ» конкурс пурне те хавхалантарса ячĕ. ЧНК районсенчи уйрăмĕсен тата Раççей регионĕсенчи наци культура автономийĕсен хастарĕсем сак ёç пархатарлине, кирлине тата та тарăнрах ăнланчĕç.

ЧНК халăх ăстисен ассоциацийĕн ертÿси Зинаида Воронова тата сак конкурса йĕркелес енĕпе нумай тăрăшнă Нина Андреева пуçарнипе юпа уйăхĕн 6-мĕшĕнче Чăваш наци библиотекинчи «Мерчен» клубра /ăна ЧНК культура комитетĕн ертÿси Вера Архипова йĕркеленĕ/ «Чăваш тумĕ - халăх пуянлăхĕ» конкурс лауреатсене, ЧНК районсенчи уйрăмĕсен ертÿсисене «сăвра сĕтеле» пуçтарчĕç.

Малтанах чăваш тумĕн уявĕн сĕнтерÿсисене, кĕмĕл тумлăскерсене, кĕнеке валли сăн ўкерчĕç, кайран конкурс пĕтĕмлетрĕç.

Каласа хăварас пулать, ЧНК ёсченĕсене сак пархатарлă ёçре Шупашкарти культурăпа ўнер институтĕн ёсченĕсем пысăк пулăшу парасçĕ. Халхинче те унан ректорĕ Наталья Баскакова, халăх пултарулăх кафедрин пуçлăхĕ Раиса Васильева тата Николай Балтаев ўнерчĕ тĕл пулăва хутшăнчĕç.

«Сăвра сĕтеле» килнисене ЧНК президенчĕн пĕрремĕш сÿмĕ Валерий Клементьев, культурăпа ўнер институтĕн ректорĕ Наталья Баскакова саламларĕç. Вĕсем кунта пуçтарăннисем сак ёсе хайсем сине илсе тăван халăхшăн мĕнешкел кирлĕ ёç тунине палăртрĕç. Малалла ЧНК район уйрăмĕсен ертÿсисене, ал-ёç ăстисене сăмаха пачĕç. Шупашкар районĕнчен килнĕ Анастасия Андреева, Галина Павлова, Валентина Кубарева, Трак енчи Ираида Антонова, Вăрнар тăрăхĕнчи Галина Ефимова, Куславккаран ситнĕ Любовь Краскова, Елчĕк енри Татьяна Лявина, Шăмăршăран килнĕ Наталья Пушкина, Тăвайри пултаруллă хастар Ольга Сергеева, Сĕрпÿри Ираида Филимонова тата Чутайран ситнĕ маттур кинемей Зинаида Чернова сак ёçре чунĕсене парса тăрăшни тумĕсенчен те, каласăвĕнчен те курăнать.

Чăваш тумĕн уявĕсене малашне те ирттерме тĕрлĕ меслет шухăшласа кăларасси, тумсене асаннесен арчисенчен кăларса халăх патне ситересси тата ытти пири те каласрĕç «сăвра сĕтелте». Каласăва ЧНК вырăнти уйрăмĕсен ертÿсисем Алевтина Дмитриева /Сĕрпÿ/, Валентин Константинов /Куславкка/, Юлия Мареева /Хĕрлĕ Чутай/, Зинаида Петрова /Красноармейски/, Наталия Николаева /Муркаш/ тата ыттисем те хутшăнса пуянлатрĕç. Тăвай районĕнчи культура сÿрчĕсен тытăмĕн ертÿси Арина Алексеева тата Шăмăршăри фольклор ушкăнĕн ертÿси Надежда Федотова кăсăклă сĕнÿсем пачĕç.

